Eduardas Remecas

Mošos (Naujasodų) gyvenvietės žvalgomieji tyrinėjimai 1997 metais

1997 m. Mošos (Naujasodų) (Trakų raj., Aukštadvario s-ja) sodybos teritorijoje buvo atlikti žvalgomieji tyrinėjimai siekiant nustatyti 1994 m. aptiktos gyvenvietės ribas (žr. *ATL 1994 ir 1995 metais,* V., 1996, p. 77–78). Tyrinėjimų metu buvo iškasti 22 šurfai, bendras 88 m^2plotas. Dvidešimtyje šurfų kultūrinio sluoksnio nepavyko aptikti. Visuose šiuose šurfuose įžemis buvo pasiektas 40–50 cm gylyje. Dviejuose šurfuose surastas kultūrinis sluoksnis siekė nuo 10 iki 90 cm.

Kultūrinis sluoksnis buvo aptiktas dviejose skirtingose vietose. Pirmasis surastas šalia 1994 m. tyrinėto pilkapio Nr. 2. Šis kultūrinis sluoksnis buvo už 15 m į Š nuo ištirto pilkapio centrinės dalies. Surastas kultūrinis sluoksnis yra 1994 m. aptiktos gyvenvietės tęsinys. Atrodo, kad jis dar yra pilkapyno teritorijoje, nes kartu aptiktos trys puslankiu viena ant kitos sukrautos akmenų eilės. Šis akmenų vainikas skyrė gyvenvietės teritoriją. Į R nuo surasto akmenų vainiko, jau 40 cm gylyje, buvo pasiektas geltonas smėlis, į kurį ir suleisti akmenys. Kultūrinis sluoksnis, aptiktas akmenų vainiko V dalyje, buvo nuo 10 iki 55 cm storio. Sluoksnis plonėja P–Š kryptimi ir Š dalyje visiškai išnyksta. Atrodo, kad čia buvo surastas ŠR gyvenvietės puslankis. Atrasto kultūrinio sluoksnio žemiausioje dalyje aptiktas degėsingų žemių sluoksnis su angliukais bei nedegto molio gabalais, kurių sudėtis tokia pati kaip ir surastos lipdytinės keramikos. Daugiau sodybos vietoje kultūrinio sluoksnio aptikti nepavyko, nors šurfai buvo kasti kas 10 metrų į R, Š ir V. 1994 ir 1997 m. tyrinėjimai leidžia teigti, kad gyvenvietė buvo nedidelė, siekė apie 8 m pločio ir apie 20 m ilgio. Gyvenvietė užėmė ištirto pilkapio Nr. 2 ŠV dalį ir tęsėsi apie 12 m į Š nuo jo.

Antras kultūrinis sluoksnis buvo aptiktas prie Mošės upelio. Šis sluoksnis nėra labai intensyvus, bet jis siekia net 90 cm. Jo ribos nėra aiškios. Tam reiktų papildomų žvalgomųjų tyrinėjimų.

Apie 40 m į Š nuo surasto gyvenvietės ŠR puslankio, šalia į sodybą vedančio kelio, aptiktas židinys. Jis buvo apie 40 cm skersmens ir apie

28 cm gylio. Židinio vietoje, be angliukų, buvo rastos ir 3 grublėtosios keramikos šukės.

Tyrinėjimų metų buvo surinkti 688 lipdytinės keramikos fragmentai. Vyrauja grublėtosios keramikos šukės. Jų surinkta net 591 vienetas. Taip pat rastos 67 grublėtosios brūkšniuotosios, 32 brūkšniuotosios, 23 gludintu (19 juodų ir 4 rudos) ir 5 lygiu paviršiumi šukės. Sodybos teritorijoje aptiktame gyvenvietės kultūriniame sluoksnyje surinkta 131 šukė, o kultūriniame sluoksnyje prie Mošės upelio – 153 šukės. Dar 404 šukės buvo pasklidusios visoje sodybos teritorijoje. Tarp visų surastų šukių buvo ir 26 briaunelės. Kartu buvo surinkti 154 deginto molio tinko gabaliukai bei viena žalvarinė vielelė. 1994 m., tyrinėjant pilkapį Nr. 2, buvo surinktos 627 gyvenvietės kultūriniam sluoksniui priskirtinos šukės.

1997 m. atlikus žvalgomuosius tyrinėjimus buvo tiksliai nustatytos gyvenvietės ŠR ribos bei jos dydis. Būtų verta šią gyvenvietę ištirti iki galo, o Mošės upelio V pusėje surasto kultūrinio sluoksnio riboms nustatyti reikalingi papildomi tyrinėjimai.

Eduardas Remecas

Excavation of Moša (Naujasodai) settlement in 1997

In 1997 on the site of ancient settlement, discovered in 1994, CRCL examined an area of 88 m². In 2 boreholes there was recovered a 10–90 cm thick habitation zone with numerous pieces of modelled pottery from the 1st millennium. It was established that the settlement covered a territory of 8x20 m.

Birutė Salatkienė

Lieporių 1-osios gyvenvietės tyrinėjimai

Lieporių 1-oji gyvenvietė tyrinėjama nuo 1992 m. (žr. *ATL 1992 ir 1993 metais,* V., 1994, p. 64–73; *ATL 1994 ir 1995 metais,* V., 1996, p. 47–52). Per tą laiką ištirtas 2569 m² gyvenvietės plotas. 1995 metais buvo